

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Krytyczne studia nad przestrzenią , PG_00209332						
Kierunek studiów	Socjologia (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2024 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu			2026/2027		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć			Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć fakultatywnych		
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji			na uczelni		
Rok studiów	3	Język wykładowy			polski		
Semestr studiów	6	Liczba punktów ECTS			2.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia			zaliczenie		
Jednostka prowadząca							
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	dr Karolina Ciechorska-Kulesza					
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0		18.0	50
Cel przedmiotu	Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z krytycznymi perspektywami badania przestrzeni społecznej oraz rozwijanie umiejętności analizy współczesnych procesów przestrzennych zachodzących w miastach, na obszarach wiejskich i w regionach. Zajęcia ukazują przestrzeń jako społecznie i kulturowo wytwarzany wymiar życia społecznego, kształtowany przez relacje władzy, praktyki codzienności, procesy pamięci i dziedzictwa oraz konflikty społeczne.						
	Celem przedmiotu jest również rozwijanie wyobraźni socjologicznej i kompetencji umożliwiających krytyczną interpretację zjawisk społecznych związanych z przestrzenią, ze szczególnym uwzględnieniem współczesnych przemian zachodzących w Polsce, szczególnie na Pomorzu.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[SOCL3_U08] Potrafi analizować aktualne zjawiska społeczne w kontekście wiedzy o mechanizmach działania człowieka, oddziaływania grupy na jednostkę, oraz procesów zmian, jakim podlega społeczeństwo polskie, społeczeństwa Europy i świata.	Student potrafi analizować współczesne zjawiska społeczno-przestrzenne, uwzględniając mechanizmy działania jednostek i grup społecznych oraz procesy przemian zachodzące w społeczeństwie polskim, europejskim i globalnym.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport
	[SOCL3_W03] Zna i rozumie w zaawansowany sposób relacje między strukturami i instytucjami społecznymi mikro i makro, w skali krajowej i międzynarodowej w dziedzinie życia prywatnego, pracy, polityki, społeczeństwa obywatelskiego i in.	Student zna i rozumie relacje między strukturami i instytucjami społecznymi na poziomie mikro i makro oraz ich znaczenie dla społecznego i kulturowego wytwarzania przestrzeni w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SW2] prezentacja/projekt/referat/ raport
	[SOCL3_W02] Ma zaawansowaną wiedzę o różnych rodzajach struktur społecznych i instytucji takich jak państwo, naród, klasy i warstwy społeczne, grupa etniczna, społeczność lokalna, grupa społeczna, rodzina, partia polityczna, przedsiębiorstwo, zna różnice w zasadach funkcjonowania organizacji społecznych, publicznych i komercyjnych.	Student ma zaawansowaną wiedzę o roli struktur społecznych, instytucji i społeczności lokalnych w kształtowaniu przestrzeni społecznej oraz współczesnych procesów społeczno-przestrzennych.	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SW2] prezentacja/projekt/referat/ raport
	[SOCL3_U01] Potrafi interpretować zjawiska społeczne wykorzystując pojęcia z zakresu socjologii i wyobraźnię socjologiczną.	Student potrafi krytycznie interpretować współczesne zjawiska społeczno-przestrzenne, wykorzystując pojęcia i teorie socjologiczne oraz wyobraźnię socjologiczną.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport
	[SOCL3_K03] Jest gotów do odpowiedniego określania priorytetów przy realizacji określonego zadania.	Student jest gotów do określania priorytetów w analizie i ocenie współczesnych przemian społeczno-przestrzennych, z uwzględnieniem zróżnicowanych interesów społecznych oraz konsekwencji podejmowanych działań.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK2] prezentacja/projekt/referat/ raport
	[SOCL3_K04] Jest gotów trafnie rozpoznawać i rozstrzygać dylematy związane z wykonywaniem zawodu.	Student jest gotów do rozpoznawania i rozstrzygania dylematów etycznych związanych z analizą i interpretacją zjawisk społeczno-przestrzennych oraz odpowiedzialnym wykorzystywaniem wiedzy socjologicznej w praktyce zawodowej.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja

Treści przedmiotu

1. Wprowadzenie do krytycznych studiów nad przestrzenią

- przestrzeń jako konstrukt społeczny i kulturowy
- główne nurty i pojęcia (przestrzeń, miejsce, lokalność, krajobraz)

2. Społeczne i kulturowe wytwarzanie przestrzeni

- kto i w jaki sposób produkuje przestrzeń?
- relacje między codziennymi praktykami, politykami publicznymi i kapitałem

3. Centrum, peryferie i marginalizacja przestrzenna

- społeczne wytwarzanie peryferyjności
- nierówności terytorialne i wykluczenie infrastrukturalne

4. Mobilność, infrastruktura i dostępność

5. Gentryfikacja, turystyfikacja i komercjalizacja przestrzeni; konflikty wokół rewitalizacji i rozwoju

6. Konflikty przestrzenne i społeczny opór (NIMBY i jego krytyka, konflikty wokół inwestycji, środowiska i krajobrazu)

7. Przestrzeń, środowisko i sprawiedliwość klimatyczna

8. Praktyki przestrzenne: między kontrolą a sprawczością (społeczne regulowanie przestrzeni codzienności, nieformalne sposoby użytkowania i przekształcania miejsc, praktyki oporu, zawłaszczania i odzyskiwania przestrzeni)

9. Nierówności społeczno-przestrzenne (wykluczenie przestrzenne, dostęp do przestrzeni, mieszkalnictwo, gentryfikacja)

10. Przestrzenie posttransformacyjne (krajobrazy post-PGR: pamięć, stygmatyzacja i wykluczenie)

	społeczno-przestrzenne) 11. Dziedzictwo materialne i polityki pamięci (folkloryzacja, komercjalizacja i turystyfikacja krajobrazów kulturowych, trudne i kłopotliwe dziedzictwo) 12. Małe miasta i obszary wiejskie wobec współczesnych przemian (depopulacja, starzenie się, sezonowość, nowe funkcje obszarów wiejskich i małych miast) 13. Przyszłość przestrzeni lokalnych i regionalnych (kryzysy i scenariusze rozwoju Pomorza, przestrzeń wobec zmian społecznych, kulturowych, gospodarczych i środowiskowych)		
Wymagania wstępne i dodatkowe	Zaliczony kurs ze wstępu do socjologii.		
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	prezentacja	50.0%	70.0%
	aktywność i przygotowanie na zajęcia	50.0%	30.0%
Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	Harvey D. (2012), Bunt miast. Prawo do miasta i miejska rewolucja, Fundacja Bęc Zmiana, Warszawa. Jałowiecki B. (2010), Społeczne wytwarzanie przestrzeni, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa. Jewdokimow M., Łukasiuk M. (red.) (2014), „Socjologia zamieszkiwania, Wydawnictwo Naukowe Sub Lupa, Warszawa, s. 9–34. Lefebvre H. (2012), Prawo do miasta, Fundacja Bęc Zmiana, Warszawa. Majer A. (2010), Socjologia i przestrzeń miejska, PWN, Warszawa (wybrane fragmenty). Mergler L., Pobłocki K., Wudarski M. (2013), Anty-bezradnik przestrzenny. Prawo do miasta w działaniu, Res Publica Nowa, Warszawa. Rakowski T. (2009), Łowcy, zbieracze, praktycy niemocy. Etnografia człowieka zdegradowanego, słowo/obraz terytoria, Gdańsk. Stobiecka M. (red.) (2023), Krytyczne studia nad dziedzictwem. Pojęcia, metody, teorie i perspektywy, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa. Tuan Y.-F. (1987), Przestrzeń i miejsce, PIW, Warszawa.	

	Uzupełniająca lista lektur Bachórz A., Obracht-Prondzyński C. (red.) (2020), Tradycja dla rozwoju? Instytucje – tożsamość – zmiany kulturowe w społecznościach lokalnych na przykładzie Pomorza, Instytut Kaszubski, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Gdańsk. Ciechorska-Kulesza K. (red.) (2020), Kultura – Tradycja – Rozwój. Perspektywy, konteksty, działania, Instytut Kaszubski, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Gdańsk. Ciechorska-Kulesza K. et al. (2017), Nowe-stare dzielnice. Przymorze, Zaspą i Żabianka oczami mieszkańców, Instytut Kultury Miejskiej, Gdańsk. Drozda Ł. (2017), <i>Uszlachetniając przestrzeń. Jak działa gentryfikacja i jak się ją mierzy</i>, Instytut Wydawniczy Książka i Prasa, Warszawa. Florida R. (2017), The New Urban Crisis, Basic Books, New York. Grabkowska M. (2017), „Przestrzeń miasta postsocjalistycznego jako dobro wspólne. Przegląd koncepcji teoretycznych”, <i>Prace Geograficzne</i>, nr 149, s. 33–53. Jaskulska M. (2019), „Rewitalizacja w poszukiwaniu utopii czy miasta idealnego?”, <i>Kultura Współczesna</i>, nr 3(106), s. 136–147. Karwacki A. (2006), Błędne koło. Reprodukacja kultury podklasy społecznej, Wydawnictwo UMK, Toruń. McClymont K., O'Hare P. (2008), <i>We're not NIMBYs! Contrasting local protest groups with idealised conceptions of sustainable communities</i>, „Local Environment”, vol. 13, nr 4, s. 321–335. Orchowska J. (2022), „«W ogóle autobusu nie widać». Życie na obszarach wykluczenia transportowego”, <i>Studia Regionalne i Lokalne</i>, nr 2(88), s. 109–123. Pistelok P. (2018), „Wykluczeni i obcy w miejskiej przestrzeni publicznej - próba ujęcia problemu”, <i>Górnośląskie Studia Socjologiczne. Seria Nowa</i>, t. 9, s. 187–200. Skórzyńska A. (2020), „Urban resilience czy krytyczne teorie zmiany? Spór wokół studiów miejskich na marginesie kryzysu pandemii”, <i>Przegląd Kulturoznawczy</i>, nr 4(46), s. 339–358. Zwęglińska-Galecka D. (2019), „Gentryfikacja wsi i jej zasięg”, <i>Wies i Rolnictwo</i>, nr 2(183), s. 57–87.
	Adresy eZasobów
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.